

Házi feladat:

Egy kelet-középeurópai napom

Reggel azzal ébredek, hogy álomban valamit elvesztettem. Nem jut eszembe, mi az, mert az álmra sem emlékszem. *Recognizable*, ugrik be az esti nyelvleckéből, hangosan is kimondom, igyekszem a legangolosabban tekergetni a nyelvemet.

Mi a baj?, kérdezi a feleségem, aki félig még alszik. Rekognájzébel, felelem neki, majd felkelek, s beveszem magam a fürdőbe. Rájövök, hogy a mai napomat kell megírnom: tanácsos mindent följegyezni, még az is fontos lehet, hogyan végézem.

Hallom, dudál a gyár: hét óra, késésben vagyok. Gyorsítok a tempón, kiszólok a feleségemnek is, ébressze föl a lányunkat. Leszaladok tejért, kenyérért, mert ha elmulasztanám a reggeli vásárlást, délben, amikor hazajövünk, tejet már hiába is keresnék. Mostanában a sarki újságosnál megveszem a helyi napilapot is. Csak a hirdetések érdekelnek, ugyanis szeretnénk elköltözni innen: udvaros házra vágyunk, ahol kutyát lehet tartani, a gyerekek pedig kint kutyaászhatnak egész nap a levegőn.

Amíg lent voltam, az ösztönző elem híján teljesen leállt az élet minálunk, vészjósló hangon bejelentem hát, fél nyolc, el fogunk késni. A kiterített újság elé leülök reggelizni, jelezve, hogy nem nekem kell nyolcra az iskolába érni, én tízre is bemehetek a szerkesztőségbe. Többször elhatároztam, nem szólok, a gyermek magától ébredjen rá, mit jelent a pontosság. Háromnegyed nyolckor felpattanok, kisebbfajta patáliát csapok, szidom a feleségemet, aki ahelyett, hogy utasításokat adna, a gyermeki szeszély jármába hajtja fejét, a lányomat, aki a mennyezetet bámulja, ahelyett, hogy regge-

lizne, a fiamat, aki felébredt, és reggelizni akar, ahelyett, hogy aludna még.

Nyolc előtt ötten sistergő kerekkel elfüstölünk, a kanyar után százszal megelőzők egy hosszú kocsisort, átlépek a dupla folytonosat, a pirosra váltó jelzőlámpánál csikorogva fékezek. A zebráról mindenki felém fordul.

A rádióban Cliff Richard énekel, a lányomtól kikérdezem a román szavakat. *Chiuveta, sapun, periuta de dinti, prosop*. Az mi?, kérdezi. Mondom, törülköző. Az nem lehet, mert a tanítónéni nem úgy mondta.

Hogyan mondják románul a törülközőnek, kérdezem később a kolléganőmtől, akinek szintén elsőosztályos a lánya. *Prosop*. Nem úgy, mert a tanítónéni másképp mondta. Előszedjük a nagy magyar-román szótárt, azt bújjuk egy ideig. Aztán pánikosan eszembe jut, hogy délután angolórám lesz, egy általam rendezett gardenpartiról kell fogalmazást írnom. A ruhákról, az ételekről, a vendégek foglalkozásáról részletesen. Töltöttkáposzta — nincs benne a magyar-angolban. Úgyhogy gardenpartin sem lehet felszolgálni. Kicsérélem szarvasgombával töltött borjúszeletre. *A vargabélest* vanília-fagylaltra. Magamról meg azt írom, hogy egy jól menő kiadválalat menedzsere vagyok, és fekete szmokingot viselek. Azaz étkezőkabátot: az angolok úgy mondják.

Nem jutok a végére, mert elem toppan egy nő, ötven és hatvan között járhat, asztalomra teszi az eddig hóna alatt őrzött paksamétát, csak azután szólal meg. Rovásírással írott regény, a nagypapa műve, de nem hagyja itt nekem, mert nagyon értékes. Sikerült azonban a regényt a latin betűkészlettel átírnia, azt közöljük a lapban, utasít erélyesen. Belelapozok előbb a fordításba, találmra beleolvasok, a székely nép hányattatásairól van szó, majd a rovásírássos részt tanulmányozom. Százötven oldal, saccra kétszázezer betű, mindegyik külön remeklés, tényleg értékes. Mi inkább az eredetit közölnénk, mondom a nőnek, fakszimilében. A nő levegővétel nélkül sorolja, kik használtak rovásírást, a székelyeken kívül a sumérok és az afrikai meroék, időszámításunk előtt háromezerben, ami sok mindenre enged következtetni.

Kuszálík Péter lép be, s amikor köszöntésére felállok, kézfogásra nyújtott kezemet el nem engedve, elújságolja, hogy nem kapta meg a német vízumot, mert a meghívólevélben a törvény előírta *alle Kosten* helyett *die Kosten* szerepelt. Mondom, volna itt más-

fajta kuriózum is, ami bizonyára érdekelné, és terelem az asztalom s egyben a vendégem felé, de már késő, a magára hagyott hölgy időközben összepakolt, és fenyegetően felemelve állát, sértetten elviharzik.

Nekem is rohannom kell a gyerek után az iskolába. Tilosban parkolok, amire kijövünk, lelakatolják a kocsi kerekét egy kuktafedőhöz hasonlatos szerkentyűvel. Van nálam feszítővas meg vasfűrész! dohogom. Húsz-harminc kocsit zártak le, nagyon sunyin, szűk öt perc alatt. Az utca végén rendőrkocsi áll, ha netán valaki szökni próbálna, biztosítanak. Elbaktatunk a rendőrökig, behajolok a nyitott abalkon. Azt mondom a rendőrnek, hogy író vagyok, és azt a megbízatást kaptam, hogy írjam meg a mai napomat, és amit én leírok, azt angolra fordítják, majd beleteszik egy Középeurópáról szóló antológiába, sőt, nekem népes hallgatóság előtt föl is kell olvasnom ezt a naplót, mégpedig Szlovákiában, e baráti országban, ki kell tehát vágnom a rezet, és ő sem akarhatja, hogy a mi orszá-gunkról, a mi rendőrségünkéről bárki is rossz szájjal beszéljen, mindamellett pedig, és ez igen fontos szakmai szempont, az írás szerkezete megtarthatná a napló jellegéből adódó eredendő könnyedségét, amennyiben azonnal eloldoznák a járművemet. Azt feleli, ő semmit sem tehet, menjek a fiúkhoz. *Duceti-va la baieti*, bök kurtán az utca eleje felé. Csekélyke elégtétel, hogy magáz, s nem tegez. Megyek a fiúkhoz. Kiválasztok egy bajuszos magyart, látom rajta, hogy látta, amikor a hatósággal beszéltem, ezért egyszerűen csak odavetem, elengedhet, én különengedéllyel bárhol parkolhatok. Szabadkozik, ő csak összepattintja a lakatokat, a kulcsok a Főnöknél vannak. Hol a főnök? Amott ül, amott ül a piros Dáciában. Sorban állnak az emberek, mindegyik pénzt szorongat a markában. Ha azonnal kifizetjük, feleáron megússzuk. Beállok a sorba, tíz perc alatt végzünk.

A Rádiókrónikában az amerikai helyhatósági választások republikánus győzelméről tudósítanak. George Pataki, a választások magyar hőse. Volt egy iskolatársam, Pataki Gyuri, talán ő lenne az? Aztán kiderül, az új new yorki kormányzó negyvennyolc éves, és már a nagyszülei kivándoroltak az Újvilágba. Ám az sem lett volna csoda, ha épp Pataki Gyuriról van szó, a fél iskolám disszidált. Hirtelen beugrik álmodom egyik foszlánya: B. Erzsivel, volt osztálytársnőmmel vonulunk át egy tisztásokkal szabdalts erdőn. Farkasok szegődnek a nyomunkba, egyre szorosabbra zárják fenyegető gyűrű-

jüket. Felkapok egy öles fadarabot, azzal püfölöm őket, míg élet van bennük. Majd az eszméletlen tetemeket feldarabolom teperőnyi cafatokra, és a cafatokat aktatáskámba gyömöszölöm. Ettől kezdve akárhova megyek, az emberek riadtan félrehúzódnak. Arra gondolok, hogy a táska tartalma miatt, ezért a táskát jól elrejttem, és nélküle megyek az emberek közé, de ők továbbra is menekülnek előlem. Érzik rajtam a vér szagát, eszelem ki álmomban a magyarázatot. B. Erzsi viszont még mindig mellettem van. Azért nem érzi rajtam a vér szagát, mert megjött a menzese, okoskodom tovább.

Kikeresem az álomszótárból, mit jelent a vér. Vérral beszenyeződni: vándorlás. Ahogy a szótárt lapozgatom, kipillantok az ablakon: vörös az ég alja, holnap eső lesz.

Holnapra újabb házi feladat vár, a Kulcs nevű, szimpatikus fiatal lap ötletes szótárának egyik tetszőleges szócikkét kell kiötölnöm. Taxi — megvan, máris lejegyzem. Elmesélhető történetem van hozzá. Egyik jeles költőnkéről szól, aki a nyolcvanas évek közepe táján, föltéve mindent egy lapra, elhatározta, hogy ezentúl nem hagyja szó nélkül az ostobaság és az ostobaság ruhájába bújt gyávaság tündöklését. Munkahelyén, az országos irodalmi orgánumban, a soron következő értekezleten, ahol senki más, csupán a lap szerkesztői voltak jelen, tehát, ahogy a főszerkesztő jelezte a gyűlés elején, maguk között voltak, szót kért, és rövid, lényegtelen bevezető után, arra akarta társait rávenni, hogy változtassák meg az orgánus nevét. Ha már *en bloc* képtelenek a változtatásra, legalább a névvel ne hazudjanak tovább, azaz ne állítsák e névvel azt, hogy nem hazudnak örökösén. Csend fogadta szavait, majd a főszerkesztő tért elsőnek magához, a többiek az ő mondatait variálták. Azt mondták, hogy a pusztai változtatás kedvéért nem érdemes változtatni, és ők úgy látják, hogy a jeles költő a pusztai változtatás kedvéért akar nevet változtatni, mert ha nem így volna, akkor javaslatában szerepelne az új név is, amiről ők, annak ellenére, hogy nem hívei a változtatásnak, elmondhatnák őszinte véleményüket. Ha név kell, legyen az új név *Párizs*, bökte ki a költő. Szinte egyszerre tört ki mindenki; aztán visszafogták izmos paripáikat, és a főszerkesztő karmozdulatait követve, fegyelmezett csatarendben indultak előre. Szép, összehangolt mondatok a honról, a hűségről, a sajátosság méltóságáról, az elvtelen kozmopolitizmusról, a nyugatmajmolásról. Én, szólalt meg zavartan visszakoizva jeles költőnk egy idő után, úgy gondoltam, hogy amolyan *parizer*... Ez a szó,

az akkori szóhasználatban felvágottat jelentett. Itt aztán összegabalyodott minden, a főszerkesztő az asztalt verte, a szerkesztők felugráltak, hadonásztak, sőt, egyikük gallérjánál fogva jól megrázta jeles költőnket. Aztán lecsillapodtak, és újra hadrendbe állították kiglancolt mondataikat. Felelősség, hivatástudat, munkafegyelem. Jeles költőnk ekkor, egy mondat közepén felállt, odalépett a telefonhoz, és taxit rendelt. Aztán leakasztotta felöltőjét a fogasról, biccentett, majd méltóségteljesen kivonult a telefüstölt főszerkesztői szobából. Akkoriban a benzinhiány miatt egyetlen taxi közlekedett a városban, jó fél órát kellett az épület előtt szobroznia. Végül a taxi bekanyarodott, lefékezett előtte, ő beszállt a hátsó ülésre, majd tagoltan, jól érthetően, számolva a taxis megdöbbenésével, megmondta az úticélját: *Párizsba, legyen szíves.*

Felfedezem, tele vagyok bolhacsípéssel. Vajon hol szedtem föl (magamban Lajoskának hívom)? Csak késő este, már az ágyban sikerül elcsípnem, dagadt és lusta lett a véremtől.

Ebéd közben a lányommal románul beszélek (gyakoroljuk az ételek román elnevezését), a feleségemmel angolul. A töltöttkáposztát ő sem tudja, igaz, meglehetősen utálja, rendszeresen bojkottálja.

Ebéd után olyan álmoság telepedik rám, hogy amikor átolvasom az angol leckémet, egyszerűen belealszom. Alvatanulás. Majd kiderül, milyen hatásfokkal.

Rachel nem kéri a házi feladatot, inkább bonyolult nyelvtani problémákkal foglalkozunk, amelyeket ő sem ért egészen. Rendszerint példamondatból próbálom kiszűrni az általános szabályt. Ha a mondat több, mint öt szóból áll, akkor igen, ha kevesebből, akkor nem. Ez hülyeség. Inkább Rachelt lesem, aki olyan, mint egy fekete párdúc. Annyira fekete, hogy egy fehér párdúcot is látok mellette. Szeme sarkából ő is vizslat engem, helyeslem-e, amit csinál. Nyilvánvalóan feszélyezem őt, én vagyok itt a legidősebb, a többiek javarésze nemrég fejezte be a középiskolát. Ki vagyok, mit akarok? „Az ágyba megyek, hogy teljesítsem a katonai szolgálatomat.” Példamondataim az örület bizonyos fajtájáról tanúskodnak, ugyancsak tökéletesek. Azt hiszem, azt hiszi rólam, hogy valódi angol vagyok. Pocsék kiejtésemen sem akad fenn. Akkora a Brit Nemzetközösség, hogy nem beszélhet mindenki egyazon dialektusban.

Esik az eső. Mire a kocsinhoz érek, átázik a ruhám. Otthon ribizlobort iszom, citromszeletekkel dúsítva. Te kérsz?, kérdem a felesé-

gemtől. Keveset. *With or without lemon?* Mi?, kérdezi a lányom. *Lamaie*, mondom románul, s felmutatom a citromot. Úgy ragyog a konyhánkban a fölmutatott citrom, mint egy parányi nap. Egy kihült, kifacsart nap. Míg a bort szopogatom, azon töprengek, hogy vajon mikor fejeződik be az én napom. Meddig kell még éberem figyelnem. Váratlanul felidéződik bennem a vöröslő égalja, és rájövök, hogy abban a pillanatban ért véget ez a nap, amikor kipillantottam az ablakon, és megláttam az alkony fényeit. A véres álommal kezdődött, és a véres éggel fejeződött be. Mint hintázáskor a két legmagasabb pont, ahol hirtelen megtorpan a mozgás, vele az idő is, és minden átfordul valami másba. A két pont között pedig elsuhanó, alig elraktározható képek vannak.

Marosvásárhely

Láng Zsolt

Sejben Lajos: Csikóforma